

EVLİLİK HOŞNUTSUZLUĞU ÖLÇEĞİNİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

*Eyüp ÇELİK***

ÖZET

Araştırmanın amacı Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğini Türkçeye uyarlamak, geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma 336 evli birey üzerinde yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında ölçeğin geçerliğini belirlemek için yapı geçerliği ve uyum geçerliği yöntemleri kullanılmıştır. Yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha formülü kullanılmıştır. Ayrıca ölçeğin madde analizi için t-testi ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi sonucu ölçeğin orijinal versiyonunda olduğu gibi 21 maddeli tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu ki-kare değerinin ($\chi^2=435.42$, $N= 336$, $sd=189$, $p=0.00$) anlamlı, diğer uyum indekslerinin de (RMSEA=.062, GFI=.96, AGFI=.95, CFI=.93, IFI=.93, NFI=.89, RFI=.87 ve SRMR=.02) kabul edilebilir düzeyde olduğu bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları incelendiğinde ölçeğin Türkçe formunun ölçeğin orijinal faktör yapısına uygun kabul edilebilir uyum indeksleri verdiği görülmektedir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için yapılan analiz sonucu iç tutarlılık katsayısı .89 bulunmuştur. Bu bağlamda ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısının yeterli düzeyde olduğu düşünülebilir. Madde analizi için yapılan t-testi ($sd= 178$) sonuçlarının 2,88 ($p<.001$) ile 7,31 ($p<.001$) arasında sıralandığı görülmüştür. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının ise 0.20 ile 0.36 arasında sıralandığı görülmüştür. Madde analizi için incelenen t-testi ve Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu sonuçlarının anlamlı olduğu söylenebilir ($p<.001$). Ayrıca, madde analizi sonucu elde edilen bulgular ölçeğin maddelerinin ayırt edici özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin Türkçe versiyonunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Kelimeler: Evlilik hoşnutsuzluğu, geçerlik, güvenilirlik

*Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

** Yard. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, e-mail: eyupcpdr@hotmail.com; eyupcelik@sakarya.edu.tr

ADAPTATION OF MARITAL DISAFFECTION SCALE TO TURKISH: STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

ABSTRACT

The aim of this research is to examine validity and reliability of Turkish version of the Marital Disaffection Scale. The survey was applied on 336 married individuals. In scale adaptation study, structure validity was used for examine the validity of the scale. For structure validity, explanatory and confirmatory factor analyses were used. Cronbach's Alpha formula was used for determine the reliability of the scale. Furthermore, t-test and corrected item-total correlation were used for item analysis. The result of exploratory factor analysis demonstrated that twenty-one items loaded on single-factors and that the factor structure was harmonized with the factor structure of the original scale. Confirmatory factor analysis, chi-square ($\chi^2=435.42$, $N= 336$, $df=189$, $p=0.00$) significantly, and indices of fit RMSEA=.062, GFI=.96, AGFI=.95, CFI=.93, IFI=.93, NFI=.89, RFI=.87, and SRMR=.02 were found. Internal consistency coefficient for the scale was .89. T-test results were significant, which results are related to the difference of lower 27% and upper 27% groups, that established in accordance to the total points of test. In the result of the item analysis, corrected item-total correlations were ranged from a low of 0.20 to a high of 0.36; and t-test values were ranged from a low of 2,88 ($p<.001$) to a high of 7.31 ($p<.001$). Corrected item-total correlations and t-test values were statistically at the $p< 0.01$ level. These findings show that the Turkish version of the Marital Disaffection Scale is a valid and reliable instrument.

Key Words: Marital disaffection, validity and reliability

Giriş

Evlilik en fazla hayal kırıklığı ve sorun yaşanan bir ilişki olduğu kadar en faydalı ilişkilerden biri de olabilir (Dush, Taylor ve Kroeger, 2008; Gordon, Baucom ve Snyder, 2004). Yapılan inceleme sonuçlarına göre gelişmiş ülkelerde erkeklerin %71'i ve Kadınların %79'u evlidir (Goodwin, McGill ve Chandra, 2009). Bu istatistiksel sonuç göstermektedir ki evlilik ilişkisi istenen, aranan ve çoğu insan tarafından zorluklarına rağmen yürütülmeye çalışılan bir ilişki türüdür. Evlilik ilişkileri ile ilgili bir takım pozitif bakış açıları olduğu gibi evliliklerin boşanma ile sonuçlanması, mutsuz, sorunlu ve doyumsuz evliliklerin yaşanması gibi negatif etkileri de görülmektedir (Kaslow Thompson ve diğerleri, 2000; Overbeek, Vollebergh, de Graaf, Scholte, de Kemp ve Engels, 2006). Ayrıca, intihar, cinayet, psikolojik problemler, otomobil kazaları, fiziksel hastalıklar ve hastalıklardan dolayı ölüm evlilik doyumsuzluğu ve boşanmanın negatif etkileri arasında yer almaktadır (Gottman, 1998). Evlilik ilişkisinde yaşanan bu olumsuzluklara sebep olan faktörlerden biri de evlilik hoşnutsuzluğu olabilir.

Yeni bir aşkın romantik mutluluğu, evlilik yaşamının sıkıntılarından dolayı, uzun sürmesi çok nadir görülmektedir. Buna rağmen, çoğu çift uzun yıllar boyunca aşk ve hoşlanmanın sürmesini ve aşkın evliliğin devamlılığı için önemli etken olmasını beklemektedir. Evlilik ilişkisindeki aşkın ortadan kalkması, evlilikteki çözümlerin sebebi olduğu belirtilmektedir (Bloom ve Hodges, 1981). Yakınlık ve aşkın, bireylerin ilişkilerinin devam edip etmeyeceğinin en

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

önemli göstergesi olduğu belirtilmektedir (Kingsbury ve Minda (1988). Bu etkili değişkenlerin, kaynakların paylaşımı, çatışma çözümü ve kendini açığa vurmada daha önemli bir faktör olduğu belirtilmektedir (Kersten, 1990; Trost, 1986).

Evlilik hoşnutsuzluğu, evlilik ilişkisinde eşler arasındaki sevginin ve duygusal bağlanmanın, ilginin gittikçe azalması, ilgisizliğin ve duyarsızlığın artması olarak tanımlanmaktadır (Kayser, 1993 s.6; Kersten, 1990). Hoşnutsuzluk, pozitif etkiler ile nötr etkilerin yer değiştirmesi anlamına gelmektedir. Hoşnutluğun ortaya çıkabilmesi için ilişkinin başında az da olsa pozitif duyguların var olması gerekmektedir. Ayrıca, çoğu çiftin romantizm, aşk, güven veya ilgi gibi bazı pozitif hislerin de ilişkinin başında var olmasını ileri sürebilecekleri belirtilmektedir. Hoşnutsuzluk, evlilikte çözülmeye sebep olacağı düşünülen kesin bir değişken değildir. Ama boşanma veya ayrılma düşüncesinin çoğunlukla hoşnutsuzluk yaşayan bireyler arasında olduğu görülmektedir. Hoşnutsuzluğun genellikle eşlerden birinde yaşandığı, diğer bir ifadeyle eşlerden her ikisinin hoşnutsuzluk yaşamadığı veya eşlerden her ikisi hoşnutsuzluk yaşasa bile onlardan birinin daha çok hoşnutsuzluk yaşadığı belirtilmektedir (Kersten, 1990).

Evlilik hoşnutsuzluğu ilişkisel problemlerin yaşanmasına neden olabilir. Bu nedenle evlilik hoşnutsuzluğu yaşayan evli bireylerin evliliği doyumsuz, uyumsuz ve mutsuz sürebilir ya da boşanma ile sonuçlanabilir. Çünkü, hoşnutluk evlilikte yaşanan problemlerin çözümünü kolaylaştırabilir ve eşlerin birlikte yaşamaktan haz almalarını sağlayabilir. Bunu yapılan araştırma sonuçları da desteklemektedir. Evli çiftlerin yaşadıkları problemlerle başa çıkma konusundaki yetersizliklerinin, evlilik doyumsuzluğunun en önemli etkeni olduğu ifade edilmektedir. Hem kadınlar hem de erkekler açısından en fazla sorun yaşanan problem alanlarının para, iletişim, ve cinsellik olduğu ifade edilmektedir (Storaasli ve Markman, 1990). Eşlerin daha fazla pozitif sözsüz mesaj kullanmalarının, daha fazla fikir birliği içinde olmalarının ve karşısındakini onayladığını belli etmelerinin, anlaşmazlıklar üzerinde daha fazla tartışmalarının, çatışmaktan kaçınmalarının, birbirlerine karşı destekleyici davranışlar sergilemelerinin, karşılıklı uzlaşmalarının, kullanılan sözsüz mesajlarda tutarlılığın, birbirlerine karşı daha az eleştirici olmalarının, evlilik ilişkisindeki hoşnutluk oranının hoşnutsuzluktan daha yüksek olmasının evlilik yaşantısını olumlu etkilediği belirtilmektedir (Fitzpatrick (1988).

Evli bireyler arasındaki etkileşimin ve iletişimin kalitesi ve ortak paylaşımları evlilik ilişkisinde hissedilen hoşnutsuzluğu ve doyumunu etkileyebilir. Alanyazında bunu destekleyen araştırma sonuçları da bulunmaktadır. Eşlerin işbirliği ve iletişimlerinde ben ve sen dilini kullanmak yerine biz dilini kullanmalarının evlilik ilişkisinde yaşanan problemlerin çözümünü kolaylaştırdığı ve evlilik ilişkisindeki mutluluk düzeyini arttırdığı belirtilmektedir (Seider ve diğerleri, 2009). Collard (2006) evlilik doyumunu bireylerin etkileşimlerini, deneyimlerini ve evlilik yaşamından beklentilerini kapsayan duygusal olarak yaşanan bir durum olarak tanımlamaktadır. Evlilik doyumunun tanımının ilk parçasının duygusal durumdan elde edilen doyuma odaklandığı, ikinci parçasının ise eşler arasındaki etkileşime odaklandığı görülmektedir. Bu etkileşimin bütün deneyimleri etkilemeyi, ilişkileri ve bireyin duygularını hem kendisiyle hem de eşile paylaşmasını içerdiği belirtilmektedir. Ayrıca evliliklerinde doyuma ulaşmış başarılı çiftlerin birbirleriyle daha iyi arkadaş olabilen, boş zamanlarını beraberce paylaşabilen ve bu konuda birbirlerine zaman ayıran, tartışmalarında ılımlı, ortak fikir paylaşımları olan ve sıkı dostluk ve tutkunun önemini kendileri de vurgulayan çiftler olduklarını ifade edilmektedir. Ayrıca iletişim becerileri yüksek olan çiftlerin evlilik doyumlarının da yüksek olduğu belirtilmektedir (Chapin, Chapin ve Sattler, 2001). Bu çerçevede evlilik hoşnutsuzluğu yaşamayan evli çiftlerin evlilikten aldıkları doyumun, mutluluk düzeylerinin yüksek, stres düzeylerinin düşük, daha az evlilik problemleri ve çatışmalar yaşadıkları belirtilebilir.

Evlilik hoşnutluğu ölçülmesi zor bir kavramdır. Çünkü evlilik ilişkisi özel bir ilişki olduğu için çoğu zaman bireyler ölçekleri içtenlikle doldurmayabilirler. Ayrıca insanlar sosyal istenirlik

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

gibi faktörlerden dolayı dış dünyaya çoğunlukla ilişkilerinin olumlu yönlerini yansıtma eğilimi içinde olabilirler. Hem bu nedenle hem de direkt evlilik hoşnutsuzluğu değişkenini ölçmeye yönelik ölçme araçlarının sınırlı sayıda olması bu konunun araştırılmasını güçleştirmektedir. Diğer taraftan alanyazın incelendiğinde evlilikle ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan çok sayıda ölçme aracı bulunmaktadır. Bu ölçeklerden en çok kullanılanların Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen Evlilik Değerlendirme Ölçeği (Marital Assessment Test) ve Spanier (1976) tarafından geliştirilen Çift uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) olduğu görülmektedir. Bu araçların evlilik kalitesini ve doyumunu değerlendirmede çok yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan konu ile ilgili araştırmalarda kullanılan Kaliteli Evlilik İndeksi (Quality Marriage Index: Norton, 1983) ve Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği (Marital Satisfaction Scale: Schumm ve diğerleri, 1985), gibi sadece evlilik doyumunu ölçmeye odaklanan ölçme araçlarının da olduğu görülmektedir. Ayrıca, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, (1985) tarafından geliştirilen yaşam doyumunu ölçeği Johnson, Zabriskie ve Hill (2006) tarafından evlilik yaşam doyumunu ölçeği olarak uyarlanmış ve evlilik yaşam doyumunu ölçen kısa ve kullanışlı bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Görüldüğü gibi evlilik ve aile danışmanlığı alanındaki kullanılan ölçme araçlarının çoğu doyum ve bireylerin pozitif yönlerine odaklanmaktadır. Diğer taraftan, Kayser (1996) tarafından evlilik hoşnutsuzluğu ölçeğinin de geliştirildiği görülmektedir. Bu çalışmada ise Kayser tarafından geliştirilen evlilik hoşnutsuzluğu ölçeği Türkçeye uyarlanmaya çalışılmıştır.

Duygusal bağlar, evlilik ilişkisinde en temel rolü oynamaktadır. Bu yüzden bu bağların güçlenmesine ve zayıflamasına sebep olan faktörlerin anlaşılması çok önemlidir. Hoşnutluk eşlerin birbirlerine yönelik duygusal yakınlık düzeylerinin bir göstergesi niteliğindedir. Evlilik terapilerinde eşlerin hoşnutluk düzeylerinin değerlendirilmesinin önemli bir role sahip olduğu da belirtilmektedir. Çünkü eşlerin hoşnutluk düzeylerinin terapi sürecindeki çalışma motivasyonlarını etkilediği savunulmaktadır. Ayrıca eşler arasında hoşlanmanın olması terapi sürecinde eşler arasında duygusal bağların yeniden oluşması ve güçlenmesinde de etkili olabilmektedir (Kersten, 1990). Bu bağlamda bu makalede evlilik hoşnutsuzluğu olarak da nitelenen evlilik ilişkisindeki duygusal bağların bozulmasının incelenebilmesine olanak sağlayacak bir ölçme aracı Türk kültürüne uyarlanmaya çalışılmıştır. Alanyazında evlilik hoşnutsuzluğu ile ilgili çalışmaların hem yurt içinde hem de yurt dışında çok sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri evlilik hoşnutsuzluğu ölçmek için ölçme araçlarının yetersiz olmasından kaynaklanabilir. Bu çerçevede Kayser (1996) tarafından geliştirilen Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ilk defa bu çalışmayla Türkçeye uyarlanmaya çalışılmıştır.

Yöntem

Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu İstanbul'un bazı ilçelerinde yaşayan evli bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan 336 evli bireyin 105'i erkek, 231'i kadındır. Çalışma grubunun 136'sı öğretmen, 15'i İstanbul'da Deniz İşletmesinde çalışan personel, 14'ü doktor ve hemşire, 171'i ev hanımı ve diğer meslek alanlarında çalışan bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerin yaşları 22 ile 60 arasında, evlilik süreleri ise 2 ay ile 40 yıl arasında değişmektedir. Araştırmanın çalışma grubu 118'i ilköğretim, 51'i ortaöğretim, 143'ü lisans ve 16'sı yüksek lisans eğitim düzeyine sahip bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan evli bireylerin 61'inin çocuğu bulunmamakta, 75'inin bir çocuğu, 136'sının iki çocuğu, 37'sinin üç çocuğu, 9'unun dört çocuğu, 3'ünün beş çocuğu ve 1'inin de altı çocuğu bulunmaktadır. Çalışma grubu 228'i anlaşarak evlenen, 108'i görücü usulü ile evlenen bireylerden oluşmaktadır. Araştırmaya katılan bireylerden 32'si ek iş yapmakta ve 304'ü ek iş yapmamaktadır.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Veri Toplama Araçları

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği: Ölçek, Kayser (1996) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 21 maddeden oluşan 4'lü (doğru değil= 1, çok doğru= 4) likert tipi ve tek boyutlu evlilik hoşnutsuzluğunu ölçen bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi (self report) esasına dayalı olan bir ölçme aracıdır. Ölçekte 1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 14, 16, 21. maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçeğin tüm maddelerinden alınan puanlar toplanarak evlilik hoşnutsuzluğu puanı elde edilmektedir ve ölçekten alınabilecek olası puan aralığı 21 ile 84 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar evlilik hoşnutsuzluğunun yüksek olduğunu göstermektedir.

Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği: Ölçek Humphreys ve Kennett (2010) tarafından cinsel öz-yeterliği ölçmek için geliştirilmiş Çelik (2013) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 8'li likert (0 Kesinlikle katılmıyorum - 8 Kesinlikle katılıyorum) tipi tek faktörlü 5 maddeden oluşan bir ölçme aracıdır. Ölçek bireylerin cinsel öz-yeterlik düzeylerini belirlemeye yönelik geliştirilen ve bireyin kendisi hakkında bilgi vermesi (self report) esasına dayalı olan bir ölçme aracıdır. Ölçek toplam puan vermektedir. Ölçeğin 3 ve 4. maddeleri ters kodlanmaktadır. Yüksek puanlar cinsel öz-yeterlik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekten alınabilecek olası puan aralığı 0 ile 40'tır (Çelik, 2013).

Cinsel Özgüven Ölçeği: Ölçek cinsel özgüveni ölçmek için Çelik, (2012a) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 4'lü likert tipi, 13 maddeden oluşmakta ve cinsel açıdan kendini açığa vurma, cinsel cesaret ve cinsel farkındalık olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 1-7. maddeleri cinsel açıdan kendini açığa vurma alt boyutu, 8-10. maddeler cinsel cesaret alt boyutu, 11-13. maddeler ise cinsel farkındalık alt boyutu ile ilgilidir. Ölçek hem alt ölçeklere ilişkin ayrı ayrı puan vermekte, hem de cinsel özgüven düzeyini gösteren toplam bir puan vermektedir. Ölçeğin olası puan aralığı 13 ile 52 puan arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar bireylerin cinsel özgüven düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir (Çelik, 2012a).

Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği: Ölçek Johnson, Zabriskie ve Hill (2006) tarafından evlilik yaşam doyumunu ölçmek için geliştirilmiştir ve Çelik (2012b) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Evlilik yaşam doyumunu ölçeği 5 maddeden oluşan 7'li (kesinlikle katılmıyorum= 1, kesinlikle katılıyorum= 7) Likert tipi ve tek boyutlu bir ölçektir. Ölçekte ters kodlanan madde bulunmamaktadır. Ölçeğin tüm maddelerinden alınan puanlar toplanarak evlilik yaşam doyumunu puanı elde edilmektedir ve ölçekten alınabilecek olası puan aralığı 5 ile 35 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar evlilik yaşam doyumunun yüksek olduğunu göstermektedir (Çelik, 2012b).

Veri Toplama Süreci

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği'nin uyarlama çalışması için ölçeği geliştiren Kayser ile e-mail yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. Kültürlerarası bağlamsal farklılıklardan dolayı ölçek uyarlama süreci titizlikle yürütülmeye çalışılmıştır. Çünkü, ölçeğin uyarlanmış formu, kültüre uygun ve anlaşılabilir olmadığı takdirde geçerlik ve güvenirlilik bundan etkilenmekte ve bu tür ölçme araçlarının kullanılması olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Ölçek öncelikle 4 uzman çevirmen tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen Türkçe formlar İngilizce dilini iyi bilen Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık alanındaki 6 uzman kişinin görüşleri alınarak maddeler üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Uzman görüşleri alındıktan sonra elde edilen ölçek formu Türk Dili ve Edebiyatı alanındaki 2 uzman kişi tarafından anlam ve gramer açısından incelenerek gerekli düzeltmeler yapılmış ve ölçeğin Türkçe deneme formu elde edilmiştir. Bir sonraki aşamada Türkçe form 54 evli bireye uygulanmış ve net olmayan ifadeleri belirlemeleri istenmiştir. Bu uygulama sonucunda evli bireylerin anlaşılır olmadığını düşündüğü maddelerin Türkçeye çevirisi yeniden yapılarak uygulanacak ölçek formuna son şekli verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

Veri Analizi

Ölçeğin geçerliliğini belirlemek için yapı geçerliği tekniği kullanılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi kapsamında temel bileşenler faktör çözümlemesi ve varimax döndürülmüş faktör çözümlemesi kullanılmıştır. Şimşek (2007) teori ile “gerçeğin” birbirinden hangi noktalarda ayrıldığıının anlaşılabilmesi için, yapı geçerliği kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizi ile belirlenmiş olan faktör yapılarının doğrulayıcı faktör analizine tabi tutulabileceğini belirtmektedir. Bu çerçevede açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen yapının doğrulanması için de doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ise Cronbach Alpha formülü kullanılmıştır. Madde analizi için ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27’lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların sınanması için ilişkisiz t-testi kullanılmıştır.

Bulgular

Yapı Geçerliği

Açımlayıcı Faktör Analizi. Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği’nin yapı geçerliğini incelemek için yapılan AFA’da öncelikle bütün maddeler arasında korelasyon matrisi incelenerek önemli oranda manidar korelasyonların olup olmadığına bakılmış ve faktör analizinin yapılabilmesine uygunluk gösterir nitelikte manidar ilişkilerin olduğu görülmüştür. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için yapılan açımlayıcı faktör analizine verilerin uygun olup olmadığını tespit etmek için KMO .60’dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması gerektiği belirtilmektedir (Büyüköztürk, 2010). Bu amaçla yapılan analiz sonucunda KMO örneklem uygunluk katsayısı .91, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 3208,92 ($p < .001$) bulunmuş ve ölçek maddelerine verilen cevapların faktörlenebileceği görülmüştür. Araştırmada yapılan ilk analizde faktör özdeğeri 7,53’ün üzerinde olan ve toplam varyansın %35.85’ünü açıklayan tek faktörlü bir yapı ortaya çıkmıştır. Ayrıca ölçeğin faktör yüklerinin .30 ile .76 arasında değiştiği bulunmuştur. Her bir faktöre ait maddelerin faktör yükleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Açımlayıcı Faktör Analizi

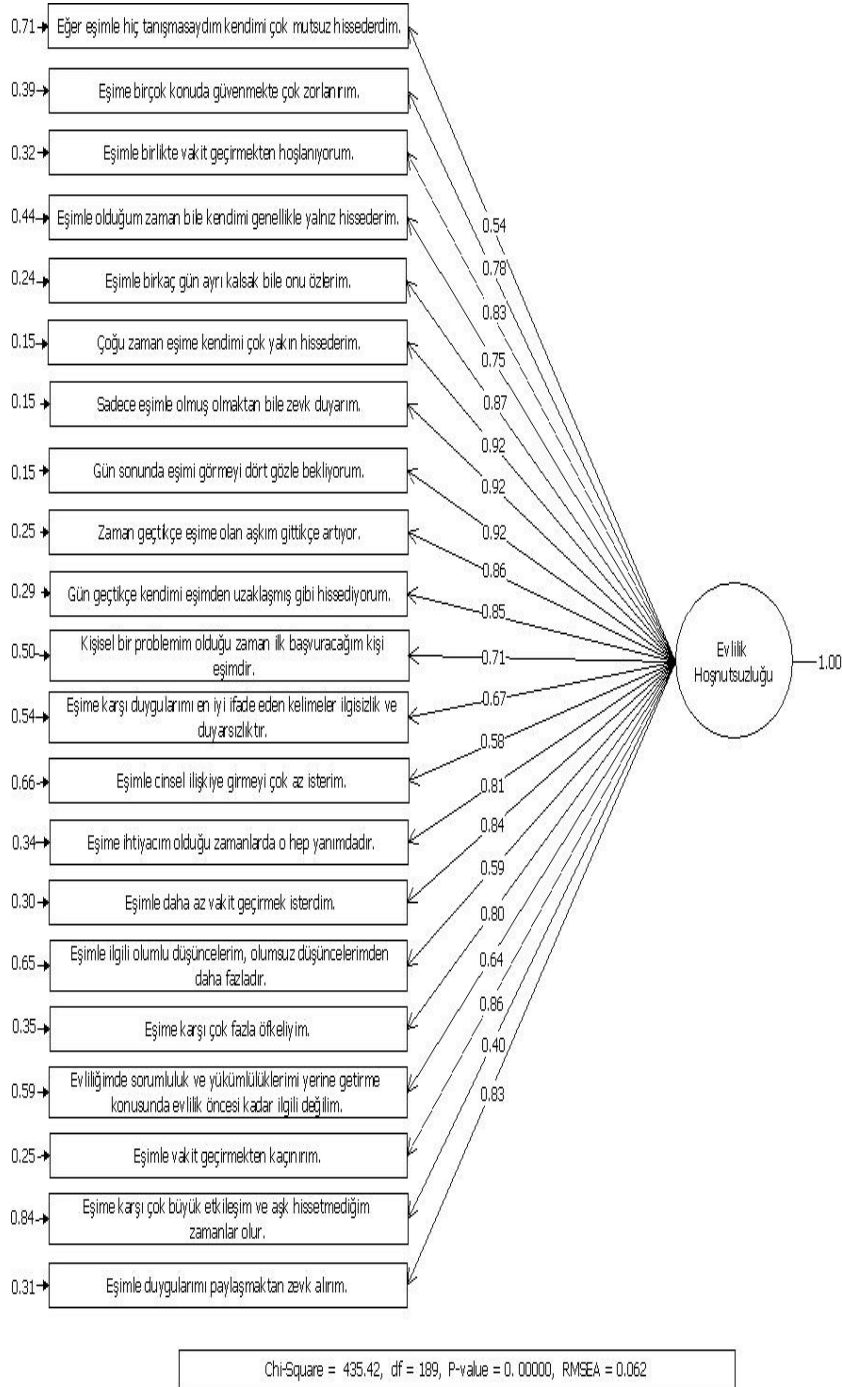
Maddeler	Faktör Yükleri
1	.40
2	.55
3	.64
4	.54
5	.68
6	.76
7	.75
8	.72
9	.68
10	.64
11	.52
12	.46
13	.41
14	.62
15	.59
16	.39
17	.61
18	.45
19	.65
20	.30
21	.66
Özdeğer (Eigenvalue)	7,53
Varyans (%)	35.85

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Doğrulayıcı Faktör Analizi. Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği'nin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan tek faktörlü yapının doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizine ilişkin elde edilen sonuçlar Şekil 1'de sunulmuştur.

Şekil 1: Doğrulayıcı Faktör Analizi

Yapılan DFA'da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve ki-kare değerinin ($\chi^2=435.42$, $N=336$, $sd=189$, $p=0.00$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise $RMSEA=0.062$, $GFI=0.96$, $AGFI=0.95$, $CFI=0.93$, $IFI=0.93$, $NFI=0.89$, $RFI=0.87$ ve $SRMR=0.02$ olarak

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin uyumlu olduğunu göstermektedir. Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1’de gösterilmiştir. Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003) doğrulayıcı faktör analizi sonucu elde edilen modelin kabul edilebilir uyum indekslerinin χ^2/sd ’nin $0 \leq \chi^2/sd \leq 3$ arasında, p değerinin $0.01 \leq p \leq 0.05$ arasında, RMSEA’nın $0.05 \leq RMSEA \leq 0.08$ arasında, AGFI’nin $0.90 \leq AGFI \leq 1.00$ arasında, GFI’nin $0.95 \leq GFI \leq 1.00$ arasında ve SRMR’nin $0.02 \leq SRMR \leq 0.10$ arasında olması gerektiğini belirtmektedir. Bu bağlamda doğrulayıcı faktör analizi sonucu Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğine ilişkin elde edilen modelin uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir.

Uyum Geçerliği

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği, alanda kullanılan ve evlilik hoşnutsuzluğu ile ilişkili olduğu düşünülen kavramları ölçen ölçeklerle (Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği, Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği, Cinsel Özgüven Ölçeği) birlikte uygulanarak, uyum geçerliği korelasyon katsayıları hesaplanarak incelenmiştir. Ayrıca Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ile Cinsel Özgüven Ölçeğinin alt boyutları (Cinsel Açından Kendini Açığa Vurma Ölçeği, Cinsel Cesaret Ölçeği, Cinsel Farkındalık Ölçeği) arasındaki korelasyon katsayıları da hesaplanmıştır. Analiz sonucu elde edilen sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Uyum Geçerliği

Ölçekler	1	2	3	4	5	6	7
Evlilik Hoşnutsuzluğu	1						
Evlilik Yaşam Doyumu	-.44**	1					
Cinsel Öz-yeterlik	.29**	-.27**	1				
Cinsel Özgüven	-.35**	.31**	-.26**	1			
Cinsel Açından Kendini Açığa Vurma	-.38**	.29**	-.23**	.91**	1		
Cinsel Cesaret	.01	.12*	-.14*	.66**	.38**	1	
Cinsel Farkındalık	-.31**	.29**	-.21**	.64**	.43**	.26**	1

* $p < .05$, ** $p < .01$

Ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucu Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği ile, Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği arasında .29, Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği arasında -.44, Cinsel Özgüven Ölçeği arasında -.35 düzeyinde ilişkinin olduğu bulunmuştur. Ayrıca Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin, Cinsel Özgüven Ölçeğinin alt boyutlarından Cinsel Açından Kendini Açığa Vurma ile -.38, Cinsel Cesaret ile -.01 ve Cinsel Farkındalık ile -.31 düzeyinde ilişkili olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için Cronbach-alfa formülü kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik katsayısı $\alpha = .89$ olarak bulunmuştur. Araştırmalarda kullanılabilecek ölçme araçları için öngörülen güvenirlilik düzeyinin .60 olduğu (Büyüköztürk, 2010) dikkate alınırsa, ölçeğin güvenirlilik düzeyinin yeterli olduğu söylenebilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Madde Analizi

Madde analizi için, düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu analizi ve testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27'lik grupların madde ortalama puanları arasındaki farkların sınanması için ilişkisiz t-testi kullanılmıştır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .20 ile .36 arasında değiştiği, toplam puanlara göre belirlenmiş %27'lik alt ve üst grupların madde puanlarındaki farklara ilişkin t (sd=178) değerlerinin ise 2,88 ($p<.001$) ile 7,31 ($p<.001$) arasında sıralandığı görülmüştür. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ve t-testi sonuçlarına bakıldığında ölçeğin maddelerinin ayırt edici özelliğe sahip olduğu görülmektedir ($p<.001$). Madde analizlerine ilişkin bulgular Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 3: Madde Analizi

Maddeler	Madde-toplam Korelasyonu	T-testi
1	.28	6,60***
2	.26	5,63***
3	.21	3,82***
4	.27	5,97***
5	.35	6,70***
6	.30	5,20***
7	.31	5,96***
8	.36	6,88***
9	.27	7,31***
10	.24	4,73***
11	.33	6,34***
12	.27	7,15***
13	.28	7,21***
14	.20	3,61***
15	.29	4,99***
16	.20	5,41***
17	.21	4,59***
18	.32	6,68***
19	.20	2,88***
20	.23	6,41***
21	.29	6,31***

** $p < .001$, * $p < .01$

Tartışma

Bu araştırmanın amacı Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği'ni Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapmaktır. Ölçeğin orijinal formunun geçerlik ve güvenilirlik analizi için Kayser (1996) tarafından yapılan çalışmada, ölçeğin 21 maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu çalışmada ise yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucu ölçeğin Türkçe formunun orijinal formunda olduğu gibi tek faktörlü bir yapıya sahip olduğu bulunmuştur. Ölçeğin faktör yapısının doğrulanması için yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucu da ölçeğin tek faktörlü bir şekilde kullanılabileceğini göstermektedir. Ölçeğin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğinin incelendiği bu çalışmada açımlayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %35.85'ini açıklayan ölçeğin orijinal yapısına uygun tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt (Büyüköztürk, 2010) olarak alındığı düşünüldüğünde, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı görülmektedir. Ölçeğin Türkçe formunda tek faktör altında yer alan 21 maddenin faktör yükleri .30'un üzerinde olduğu için faktör analizi sonucunda ölçekten hiçbir madde atılmamıştır. Ayrıca çalışmada açımlayıcı faktör analizinde elde edilen yapının test edilmesi için yapılan doğrulayıcı faktör analizi için uyum indeksi sınırları göz önüne alındığında modelin iyi düzeyde uyum verdiği ve ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe versiyonunun faktör yapısıyla uyduğu görülmektedir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

Araştırmada ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek için yapılan analizde evli bireylerin Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinden ve evlilik ve aile danışmanlığı alanında kullanılan diğer ölçeklerden (Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği, Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği, Cinsel Özgüven Ölçeği) aldıkları puanlar karşılaştırılmış ve analiz sonucunda uyum geçerliği açısından anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Sonuç olarak, ölçeğin geçerliğini belirlemek için yapılan yapı geçerliği ve uyum geçerliği analizlerinden elde edilen sonuçlara göre Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeğinin alanyazında yapılacak araştırmalarda kullanılabilecek geçerli bir ölçme aracı olduğu düşünülebilir.

Ölçeğin orijinal formunun güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan çalışma sonucunda ölçeğin Cronbach-alpha katsayısının .97 olduğu bulunmuştur (Kayser, 1996). Ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik analizi için hesaplanan Cronbach alpha katsayısının da .89 olduğu bulunmuştur. Bu çerçevede ölçeğin Türkçe formunun güvenilirlik analizi sonuçlarının orijinal formunun güvenilirlik analizi sonuçlarına yakın olduğu söylenebilir. Dolayısıyla bu araştırma sonucunda, Türkiye’de evlilik ve aile danışmanlığı alanındaki yapılacak araştırmalarda evlilik hoşnutsuzluğunu ölçmek için kullanılabilecek, güvenilir bir ölçme aracının uyarlandığı düşünülebilir. Ayrıca, ölçeğin madde analizi için yapılan analizlere göre madde toplam korelasyonu ve t-testi sonuçlarının anlamlı bulunması, ölçeğin maddelerinin ayırt edici özelliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Evlilik Hoşnutsuzluğu Ölçeği’nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgular çerçevesinde bazı önerilerde bulunulabilir. Ölçeğin bu çalışmada uygulanan çalışma grubunun dışındaki farklı özelliklere sahip bireylere uygulanması ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine büyük katkılar sağlayabilir. Aile danışmanlığı alanında evlilik hoşnutsuzluğunun giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması eşler arasındaki sorunları azaltabilir, çatışmaları ve boşanmaları engelleyebilir. Böylece aile bağları korunarak kültürel bir miras olan evlilik ve aile yapısı korunarak onun sürekliliği sağlanmış olur. Ayrıca bu tür çalışmalarla evlilik hoşnutsuzluğu giderilerek daha mutlu, sevgi ve saygının olduğu bir evlilik ve aile ilişkileri kurulacağı için hem evli bireylerin ruh sağlığı korunmuş hem de o aile de yetiştirilmeye çalışılan çocukların sağlıklı gelişmeleri sağlanmış olur. Hatta daha ileri düzeyde düşünüldüğünde, eşlerin evliliklerinden hoşnut bir şekilde ilişkilerini devam ettirmeleri çocukları ve çevreleri içinde olumlu birer model olacaktır. Dolayısıyla böyle bir aile de yetişmiş bir birey gelecekte daha sağlıklı ve mutlu bir evlilik yaşantısı geliştirebilir.

Toplumdaki evlilik aile ilişkilerinde yaşanan sorunların gittikçe arttığı ve çoğu evliliğin boşanma ile sonuçlandığı görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri eşler arasındaki duygusal bağın zaman içinde azalması ve evlilik hoşnutsuzluğunun artması olabilir. Bu nedenle evli bireylerin hoşnutluk düzeylerinin artırılması çok önemlidir. Çünkü evlilik yaşamından hoşnut olmayan, eşine karşı duygusal bir yakınlık hissetmeyen ya da ilişkisinden doyum alamayan bir birey çözümü eşini aldatma, çok eşlilik, madde kullanımı gibi yaşantılar içinde bulmaya çalışabilir. Bu durumun yaşanması ise istenmeyen hamileliklerin ortaya çıkmasına, cinsel yolla bulaşan hastalıkların yayılmasına, madde bağımlılığı ve bunun sonucunda kanser gibi ciddi hastalıkların ortaya çıkmasına ve cinsel bozuklukların yaşanmasına sebep olabilir. Bu bağlamda dünya genelinde ve özellikle Türkiye’de bu olumsuz durumların önlenmesi için evlilik hoşnutsuzluğunun sebeplerinin anlaşılması ve bunun önlenmesine yönelik çalışmaların yapılmasına çok ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmaların yapılabilmesi içinde geçerli güvenilir ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu araştırma ile evlilik aile danışmanlığı alanındaki yapılacak araştırmalara katkı sağlayabilecek bir ölçme aracı Türk kültürüne uyarlanmıştır.

Bu çalışmada evlilik hoşnutsuzluğu ölçeği ile birlikte alanda daha önceden Türk kültürüne uyarlanan (Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği, Cinsel Öz-yeterlik Ölçeği) ve geliştirilen (Cinsel Özgüven) ölçme araçları da kullanılmıştır. Bu çalışmada bu şekilde diğer ölçeklerinde

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

kullanılmasının amacı uyum geçerliğini belirlemektir. Yapılan analizler sonucu uyum geçerliğine ilişkin beklenen sonuçlar elde edilmiştir. Ayrıca uyum geçerliğini belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, evlilik hoşnutsuzluğu ile evlilik yaşam doyumu, cinsel özgüven, cinsel açıdan kendini açığa vurma, cinsel cesaret, cinsel farkındalık arasında negatif bir ilişkinin olduğu; ama evlilik hoşnutsuzluğu ile cinsel öz-yeterlik arasında pozitif bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Araştırmanın bu bulguları gelecekteki yapılacak araştırmalara yol gösterici niteliktedir. Çünkü, bu değişkenler arasındaki elde edilen ilişki sonuçları doğrultusunda evlilik ve aile danışmanlığı alanında yapılabilecek yeni ve daha kapsamlı araştırmalar tasarlanabilir. Ayrıca gelecekte yapılacak bu araştırmalarda daha ileri düzeyde veri analizi yöntemleri kullanılarak alana büyük katkılar sağlayabilecek sonuçlar elde edilebilir. Ayrıca bu kapsamda hem bu araştırma sonuçlarından hem de gelecekte bu konularla ilgili yapılacak araştırma sonuçlarından da faydalanılarak evli bireylerin evlilik hoşnutsuzluk düzeylerini arttırmaya yönelik grup rehberliği ve psikolojik danışmanlık çalışmalarının programlanması ve uygulanarak sonuçların raporlaştırılarak yayınlanması alana büyük katkılar sağlayabilir. Ayrıca konu ile ilgili diğer değişkenlerin araştırılması ve bu araştırmada elde edilen sonuçlarla karşılaştırılması da ölçeğin daha geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olma özelliğini geliştirebilir. Son olarak bu ölçeğin kullanılacağı araştırmaların yapılması ölçeğin ölçme gücüne önemli katkılar sağlayabilir.

KAYNAKÇA

- BLOOM, B. L., & HODGES, W. W. (1981). The Predicament of the Newly Separated. **Community Mental Health Journal**, 17, 277-293.
- CHAPIN, L. R., CHAPIN, T. J., & SATTLER, L. G. (2001). The Relationship of Conflict Resolution Styles and Certain Marital Satisfaction Factors to Marital Distress. **Family Journal**, 9 (3), 259-265.
- COLLARD, D. (2006). Research on Well-being: Some Advice from Jeremy Bentham. **Philosophy of the Social Sciences**, 36 (3), 330-354.
- ÇELİK, E. (2013). Cinsel Öz-yeterlik Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. **Journal of European Education**, 3 (2), 1-10.
- ÇELİK, E. (4-7 Mayıs 2012a). Sexual Self-confidence: The Study of Scale Development, Reliability and Validity. **IV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitapçığı**. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- ÇELİK, E. (4-7 Mayıs 2012b). Marital Life Satisfaction Scale: Validity and Reliability Study. **IV. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitapçığı**. Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- DIENER, E., EMMONS, R. A., LARSEN, R. J., & GRIFFIN, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. **Journal of Personality Assessment**, 49 (1), 71-75.
- DUSH, C, TAYLOR, M., & KROEGER, R. (2008). Marital happiness and psychological well-being across the life course. **Family Relations**, 57 (2), 211-226. doi:10.1111/lj.1741-3729.2008.00495.x
- FITZPATRICK, M. A. (1988). **“Marital Interaction: What Do We Know?” Between Husbands and Wives: Communication in Marriage**. Beverly Hills, CA: Sage.
- GOODWIN, P., MCGILL, B., & CHANDRA, A. (2009). **Who Marries and When? Age at First Marriage in the United States, 2002. (Report No. 19)**. Hyattsville, MD: National Center for Health Statistics.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

- GORDON, K. C, BAUCOM, D. H., & SNYDER, D. K. (2004). An Integrative Intervention for Promoting Recovery from Extramarital Affairs. **Journal of Marriage and Family Therapy**, 30, 1-12. doi:10.1111/j.1752-0606.2004.tb01235.x
- GOTTMAN, J. M. (1998). Psychology and the Study of Marital Processes. **Annal Review of Psychology**, 49, 169-197. doi:10.1146/annurev.psych.49.1.169
- HUMPHREYS, T. P., & KENNETT, D. J. (2010). The Reliability and Validity of Instruments Supporting the Sexual Self-control Model. **The Canadian Journal of Human Sexuality**, 19 (1-2).
- JOHNSON, H. A., ZABRISKIE, R. B., & HILL, B. (2006). The Contribution of Couple Leisure Involvement, Leisure Time, and Leisure Satisfaction to Marital Satisfaction. **Marriage and Family Review**, 40 (1), 69–91.
- KASLOW, N. J., THOMPSON, M., MEADOWS, L., CHANCE, S., PUETT, R., HOLLINS, L., & KELLERMANN, A. (2000). Risk Factors for Suicide Attempts among African American Women. **Depression and Anxiety**, 12, 13-20. doi: 10.1002/1520-6394(2000)12:1<13::AID-DA2>3.0.CO;2-Y
- KAYSER, K. (1996). The Marital Disaffection Scale: An Inventory for Assessing Emotional Estrangement in Marriage. **The American Journal of Family Therapy**, 24 (1), 83-88.
- KAYSER, K. (1993). **When Love Dies: The Process of Marital Disaffection**. New York: Guilford Press. [http://books.google.com.tr/books?Adresinden 11 Şubat 2012 tarihinde edinilmiştir](http://books.google.com.tr/books?Adresinden+11+Şubat+2012+tarihinde+edinilmiştir).
- KERSTEN, K. K. (1990). The Process of Marital Disaffection: Interventions at Various Stages. **Family Relations**, 39 (3), 257-265.
- KINGSBURY, N. M., & MINDA, R. B. (1988). An Analysis of Three Expected Intimate Relationship States: Commitment, Maintenance, and Termination. **Journal of Social and Personal Relationships**, 5, 405-422.
- LOCKE, H. J., & WALLACE, K. M. (1959). Short Marital-adjustment and Prediction Tests: Their Reliability and Validity. **Marriage and Family Living**, 21 (3), 251–255.
- NORTON, R. (1983). Measuring Marital Quality - a Critical Look at the Dependent Variable. **Journal of Marriage and the Family**, 45, 141-151.
- OVERBEEK, G., VOLLEBERGH, W., DE GRAAF, R., SCHOLTE, R., DE KEMP, R., & ENGELS, R. (2006). Longitudinal Associations of Marital Quality and Marital Dissolution with the Incidence of DSM-III-R Disorders. **Journal of Family Psychology**, 20, 284-291. doi:10.1037/0893-3200.20.2.284
- RENSHAW, K. D., MCKNIGHT, P., CASKA, C. M., & BLAIS, R. K. (2011). The Utility of the Relationship Assessment Scale in Multiple Types of Relationships. **Journal of Social and Personal Relationships**, 28 (4), 435–447.
- SCHUMM, W. R., ANDERSON, S. A., BENIGAS, J. E., MCCUTCHEN, M. B., GRIFFIN, C. L., MORRIS, J. E., & RACE, G. S. (1985). Criterion-related Validity of the Kansas Marital Satisfaction Scale. **Psychological Reports**, 56, 719–722.
- SEIDER, B. H., HIRSCHBERGER, G., NELSON, K. L., & LEVENSON, R. W. (2009). We Can Work It Out: Age Differences in Relational Pronouns, Physiology, and Behavior in Marital Conflict. **Psychology and Aging**, 24, 604-613.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/12 Fall 2013

-
- SPANIER, G. B. (1976). Measure Dyadic Adjustment: New Scales for Assessing the Quality of Marriage and Similar Dyads. **Journal of Marriage and the Family**, 38 (1), 15–28.
- STORAASLI, R. D., & MARKMAN, H. J. (1990). Relationship Problems in the Early Stages of Marriage: A Longitudinal Investigation. **Journal of Family Psychology**, 4 (1),80-98.
- TROST, J. E. (1986). What Holds Marriages Together? **Acta Sociologica**, 29, 303-310.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/ 12 Fall 2013

